

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

การศึกษาผลการสอบประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพ
สาขาวิชาชีพการบิน อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3
กรณีศึกษา: ผู้สอบประเมินที่ศึกษาหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา เปรียบเทียบกับ
ผู้สอบประเมินที่ศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี

A Study of the Competency Assessment Results According to Occupational Standards
and Professional Qualifications in the Aviation Profession: Ground Services
Agent Level 3 – A Case Study of Vocational vs. Bachelor's Degree Graduate

สุภาชญา ตุลาวรรณะ

E-mail: supachada.tul@kbu.ac.th

กนกวรรณ จันทร์เงิน

อาจารย์ประจำ สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

E-mail: kanokwan.jan@kbu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนการสอน สาขาธุรกิจการบิน หลักสูตรระดับอาชีวศึกษา (2 ปี) เปรียบเทียบกับหลักสูตรระดับปริญญาตรี (4 ปี) 2) เพื่อศึกษาผลการสอบประเมินฯ มาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 ระหว่างผู้เข้าสอบประเมินที่ศึกษาหลักสูตรสาขาธุรกิจการบิน ระดับอาชีวศึกษา กับผู้สอบประเมินที่ศึกษาระดับปริญญาตรี ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร การวิจัยใช้วิธีทบทวนวรรณกรรม คู่มือมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 หลักการของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ หลักสูตรอาชีวศึกษา และหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพธุรกิจการบิน ร่วมกับผลการสอบประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ ของผู้เข้ารับการประเมินฯ ทั้ง 2 หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผลการสอบของผู้เข้ารับการประเมินฯ จากทั้ง 2 หลักสูตรไม่มีความแตกต่างกันในด้านการสอบภาคทฤษฎี แต่การสอบสัมภาษณ์ของผู้เข้ารับการสอบประเมินฯ จากระดับปริญญาตรีสูงกว่าร้อยละ 8 การสอบปฏิบัติฯ สูงกว่าร้อยละ 12 ทั้งที่ระยะเวลาการเรียนแตกต่างกัน 2 ปี ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ คือ หลักสูตรการเรียน สาขาธุรกิจการบิน สามารถปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรที่เน้นความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ เนื่องจากอาชีพในธุรกิจการบิน เป็นลักษณะงานที่ใช้ความรู้ และทักษะเฉพาะทาง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ในการสร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ รวมถึงหลักสูตรฯ สามารถจัดการเรียนการสอนในลักษณะ Competency-Based Education (CBE) หรือ การศึกษาฐานสมรรถนะ กล่าวคือ รูปแบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา และแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในทักษะหรือสมรรถนะเฉพาะด้าน

คำสำคัญ: มาตรฐานอาชีพสาขาวิชาชีพการบิน, อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น, การศึกษาฐานสมรรถนะ

Abstract

This study aims to compare the instructional models of vocational (2-year) and bachelor's degree (4-year) programs in Aviation Business and to analyze the competency assessment results for Ground Service Agent Level 3. The research uses literature review methods on occupational standards, the National Qualifications Framework (NQF), and Competency-Based Education, along with assessment outcomes from both educational levels. Findings indicated no significant difference in theoretical scores between the two groups, however, bachelor's degree holders outperformed vocational education graduates by 8% in interviews and 12% in practical assessments, despite a two-year difference in study duration and internship experiences. The study recommends revising Airline business programs to emphasize practical, job-specific skills aligned with industry needs. Implementing a Competency-Based Education (CBE) model is also suggested to better prepare graduates for real-world performance and meet the expectations of the production and service sectors.

Keywords: Occupational Standard and Professional Qualifications, Ground Service Agent, Competency-Based Education

บทนำ

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาลงทะเบียนเข้าศึกษาต่อลดลง อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของประชากรไทยลดลงอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2566) ซึ่งศ. ดร.สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563) ได้นำเสนอ 10 แนวทางที่จะเป็นกลไกสำคัญในการปรับตัวของมหาวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้ ต้องคิดใหม่เสมอ คิดแล้วทำทันที มีวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายให้ชัด ปรับวิกฤตให้เป็นโอกาส พัฒนาคณาจารย์ หลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ บุคลากรต้องปรับตัวเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนการสอนต้องดึงดูดใจนักเรียน และผลิตนวัตกรรมช่วยสังคม ซึ่งนอกจากการปรับตัวของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แล้ว ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษาก็มีการปรับตัวเพื่อดึงดูดให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อเพิ่มขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563) ดำเนินโครงการอาชีวศึกษากำลังสอง ที่เน้นการสร้างคุณภาพ นำปริมาณ สถาบันอาชีวศึกษาทุกแห่งจะร่วมมือกับสถานประกอบการภาคเอกชน ตั้งแต่การพัฒนาการศึกษา พัฒนาหลักสูตร พัฒนาคู่มือให้มีสมรรถนะ ไปสู่การจัดการเรียนการสอน เน้นการปฏิบัติ เรียนรู้จากสถานประกอบการจริง รูปแบบวิชาชีพ และสถานประกอบการจะถ่ายทอดเทคโนโลยี องค์ความรู้ให้นักศึกษามีทักษะที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ปรับปรุงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้กับมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ส่งเสริมอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษา กับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตรรูปแบบการศึกษาระดับสมรรถนะ หรือ

Competency-Based Education (CBE) ที่เป็นรูปแบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา และแสดงถึง ความเชี่ยวชาญในทักษะหรือสมรรถนะเฉพาะด้าน ผู้เรียนจะก้าวหน้าไปตามความสามารถจากการนำสิ่งที่เรียนรู้ไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2565)

ทั้งนี้ สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับรอง สมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ สาขาวิชาชีพการบิน สาขาบริการภาคพื้นและสนับสนุนการบินภาคพื้นใน อาคาร อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 ได้จัดสอบประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐาน อาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 ซึ่งเป็นคุณสมบัติในระดับของผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี และ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้ที่กำลังจะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมการบิน จัดสอบประเมินฯ เป็นไปตาม หน่วยสมรรถนะของมาตรฐานอาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กำหนดมาอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่าน มาผู้เข้ารับการสอบประเมินฯ จะเป็นนักศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาธุรกิจการบินจึงทำให้องค์กรรับรองฯ เก็บสถิติผลการสอบประเมินฯ ในลักษณะ การสอบผ่าน/สอบไม่ผ่าน จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี (รวมฝึกงาน 1 ภาคการศึกษา) เท่านั้น ในเวลาต่อมามีนักศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา สาขาธุรกิจการบิน เข้ามารับ การสอบประเมินฯ ซึ่งหลักสูตรอาชีวศึกษา มีการเรียนการสอนระยะเวลา 2 ปี (รวมฝึกงาน 1 ปีการศึกษา) จึงเป็น สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงผลการสอบประเมินฯ ของนักศึกษาที่มาจาก 2 หลักสูตรนี้ว่ามีความแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลการศึกษานี้ไปประกอบการพิจารณาถึงระยะเวลาที่เหมาะสมของการศึกษาของหลักสูตร ธุรกิจการบิน การปรับปรุงรายวิชา การกำหนดความสามารถที่สำคัญ ทักษะที่สอดคล้องกับวิชาชีพ และความ ต้องการของภาคอุตสาหกรรมการบิน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันฯ ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน สำคัญ ที่สุด คือ นักศึกษาที่จบการศึกษานั้นมีความรู้ ความสามารถตามที่คุณวุฒิวิชาชีพในธุรกิจการบินต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนการสอน สาขาธุรกิจการบิน หลักสูตรระดับอาชีวศึกษา (2 ปี) เปรียบเทียบกับหลักสูตรระดับปริญญาตรี (4 ปี)
2. เพื่อศึกษาผลการสอบประเมินฯ มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 ระหว่างผู้เข้าสอบประเมินที่ศึกษาหลักสูตรสาขาธุรกิจการบิน ระดับอาชีวศึกษา กับ ผู้สอบประเมินที่ศึกษาระดับปริญญาตรี ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้เข้ารับการสอบประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ สาขา วิชาชีพการบิน อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น คุณวุฒิวิชาชีพ ระดับ 3 หลักสูตรระดับอาชีวศึกษา สาขา ธุรกิจการบิน จำนวน 13 คน และหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาธุรกิจการบิน จำนวน 26 คน
2. ขอบเขตเวลา ศึกษาจากผลการสอบประเมินฯ ระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568

การทบทวนวรรณกรรม

1. มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ

มาตรฐานอาชีพ (Occupational Standard) หมายถึง แนวทางการกำหนดระดับความสามารถในการ ปฏิบัติงาน หรือระดับสมรรถนะในการปฏิบัติที่มีความยุ่งยากซับซ้อนต่างกัน ประกอบด้วย มาตรฐานอาชีพและ

คุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานอาชีพในระดับสากล โดยมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพการบิน อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 มีความต้องการคุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes) ตามหน่วยสมรรถนะ ดังนี้ ผู้ที่มีสมรรถนะในระดับนี้ มีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของการบริการผู้โดยสารภาคพื้น บทบาท หน้าที่ของพนักงานต้อนรับฯ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ และมีความเข้าใจขั้นตอนการเดินทางของผู้โดยสาร และประเภทต่าง ๆ ของผู้โดยสาร มีความเข้าใจในพื้นที่การปฏิบัติงานของท่าอากาศยาน (Airside and Landside) รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในท่าอากาศยาน มีความสามารถในการอ่านข้อมูลการเดินทางและบัตรโดยสารของผู้โดยสาร (Ticket Itinerary) สามารถให้ข้อมูลรายละเอียดเที่ยวบินจากระบบหน้าจอแสดงเที่ยวบิน (Flight Information Display System) ได้อย่างถูกต้อง มีความรู้ ความเข้าใจ ในกฎข้อบังคับความปลอดภัยตามหลักการบินเบื้องต้น รวมถึงมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัตถุอันตราย (Prohibited Items) และสินค้าอันตรายประเภทต่าง ๆ (Dangerous Goods) สามารถสังเกตถึงความผิดปกติของผู้โดยสารและสัมภาระ (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ, 2563) รวมถึงมีความต้องการด้านทักษะการสื่อสารกับผู้อื่น การอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับเที่ยวบินและสัมภาระ ทักษะการใช้อุปกรณ์ที่ช่วยสืบค้นข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับเที่ยวบินจากแหล่งข้อมูลที่เป็นทางการได้อย่างถูกต้อง ทักษะการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลและลักษณะของสัมภาระ รวมถึงลักษณะสภาพ ประเภทและความผิดปกติของบุคคล และสัมภาระ ทักษะการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมลำดับการขึ้นเครื่อง ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้รับผิดชอบ กรณีพบผู้โดยสารหรือสัมภาระผิดปกติ (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ, 2563)

วิธีการประเมิน ได้แก่ 1) การสอบภาคทฤษฎีแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 2) การสอบสัมภาษณ์ ใช้เกณฑ์ผ่าน/ไม่ผ่าน ร้อยละ 100 และ 3) การปฏิบัติงานในสถานการณ์จำลอง ใช้เกณฑ์ผ่าน/ไม่ผ่าน ร้อยละ 100

2. หลักการสำคัญของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติพัฒนาขึ้นภายใต้หลักการสำคัญ ดังนี้

2.1 สร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ ซึ่งกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกำหนดสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ และใช้สมรรถนะที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน มาพัฒนาและกำหนดหลักสูตร รวมทั้งออกแบบระบบการเรียนการสอน พัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ ครู ผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ และบุคลากรทางการศึกษา

2.2 พัฒนาระบบการทดสอบวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และเทียบโอนประสบการณ์ เป็นการยกระดับความรู้ ความสามารถและคุณวุฒิทางการศึกษาของผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน

2.3 เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของสถาบันการศึกษา ในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของภาคการผลิต และบริการ

2.4 พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนการสอนรูปแบบที่หลากหลาย โดยเน้น สมรรถนะอาชีพ และทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา

2.5 สร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานประกอบการในแต่ละกลุ่ม สาขาวิชา/วิชาชีพ รวมทั้งสถาบัน/องค์กรวิชาชีพในการให้การรับรอง สมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

3. การศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education: CBE)

Competency-Based Education (CBE) หรือ การศึกษาฐานสมรรถนะ คือ รูปแบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา และแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในทักษะหรือสมรรถนะเฉพาะด้าน มากกว่า การเลื่อนระดับตามระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ผู้เรียนจะก้าวหน้าไปตามความสามารถจากการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ วิธีการนี้เปลี่ยนจากการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นเนื้อหา ไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้น การปฏิบัติงานจริงที่มากขึ้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2565)

การประเมินสมรรถนะ Competency Assessment

การประเมินสมรรถนะในการศึกษาแบบ Competency-Based Education (CBE) จะมุ่งเน้นไปที่ การปฏิบัติและการแสดงความสามารถในการทำงานจริง วิธีการประเมินประกอบไปด้วย

- 1) การประเมินผ่านโครงงาน ผู้เรียนทำโครงงานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง เพื่อแสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงได้
- 2) การสะสมผลงาน ผู้เรียนรวบรวมหลักฐานการทำงานของตนเองตลอดระยะเวลา แสดงให้เห็นถึง พัฒนาการและความเชี่ยวชาญในทักษะต่าง ๆ
- 3) การจำลองสถานการณ์และการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อแสดงทักษะในสภาพแวดล้อมที่ควบคุม
- 4) การนำเสนอและการสาธิต ผู้เรียนนำเสนอผลงานหรือทำภารกิจต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้น หรือผู้สอน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียน

กรอบสมรรถนะ (Framework)

กรอบสมรรถนะทำหน้าที่เป็นโครงสร้างหลักของการศึกษาแบบ CBE โดยกำหนดทักษะและความรู้ เฉพาะที่ผู้เรียนต้องแสดงให้เห็น โดยกรอบนี้ออกแบบให้มีลักษณะ ดังนี้

- 1) มุ่งเน้นสมรรถนะ (Performance-Oriented) เน้นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้จริงในสถานการณ์จริง
- 2) สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม (Aligned with Industry Needs)
- 3) มีงานวิจัยรองรับ (Research-Backed)

4. รายละเอียดหลักสูตรสาขาวิชาธุรกิจการบิน

4.1 หลักสูตรระดับอาชีวศึกษา: การจัดการศึกษาโดยรูปแบบการศึกษาในระบบและรูปแบบ การศึกษาระบบทวิภาค ใช้ระบบทวิภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน และใน 1 ภาคเรียน มีระยะเวลา จัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ไม่เกิน 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การจัดฝึก ประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพและการจัดฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมกับสถาน ประกอบการ ทั้งนี้การศึกษาระบบทวิภาคนี้เป็นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคที่ต้องมีการจัดฝึกอาชีพ ไม่น้อยกว่า 2 ภาคเรียนปกติ หรือ 1 ปีการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567)

4.2 หลักสูตรระดับปริญญาตรี: การจัดการศึกษาหลักสูตร 4 ปี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระบบการศึกษาเป็นแบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา ใน 1 ภาคการศึกษามีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่าง น้อย 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 15 สัปดาห์ หรือ 1 ภาคการศึกษา (มคอ.2, 2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาด้วยวิธีทฤษฎี โดยทำการศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ (ก) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (ข) มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพการบิน อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 (ค) การศึกษาฐานสมรรถนะ (CBE) (ง) รายละเอียดหลักสูตรสาขาวิชาธุรกิจการบิน ระดับอาชีวศึกษา และระดับปริญญาตรี และทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) จากเอกสารดังกล่าว รวมถึงข้อมูลของผู้เข้ารับการสอบประเมินฯ และผลการสอบประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 แยกตามวิธีการประเมิน และระดับการศึกษา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสอบประเมินฯ ของผู้เข้ารับการสอบประเมิน แยกตามรูปแบบวิธีการประเมิน และระดับการศึกษา

วิธีการประเมิน	จำนวนผู้ที่สอบผ่าน (คน)	จำนวนผู้ที่ไม่ผ่าน (คน)	ผู้ที่สอบผ่าน (ร้อยละ)	ผู้ที่ไม่ผ่าน (ร้อยละ)
ภาคทฤษฎี แบบปรนัย 4 ตัวเลือก (เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80)				
- ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา	9	4	69	31
- ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับปริญญาตรี	18	8	69	31
สอบสัมภาษณ์ (เกณฑ์ ผ่าน/ไม่ผ่าน)				
- ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา	12	1	92	8
- ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับปริญญาตรี	26	26	100	0
สอบปฏิบัติงานในสถานการณ์จำลอง (เกณฑ์ ผ่าน/ไม่ผ่าน)				
- ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา	6	7	46	54
- ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับปริญญาตรี	15	11	58	42

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา เป็นรูปแบบการเรียนรู้ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจการบิน โดยเน้นวิชาการบริการภาคพื้นเป็นหลัก เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา และการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 1 ปีการศึกษา ส่วนการเรียนการสอนของระดับปริญญาตรี จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันในด้านระยะเวลาของหลักสูตรซึ่งมีระยะเวลา 4 ปี โดยจะแบ่งการเรียนการสอนภาคทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจการบิน ในเรื่องทั่วไปของอุตสาหกรรมการบิน อาชีพในธุรกิจการบิน เช่น การบริการผู้โดยสารภาคพื้น การบริการบน

เครื่องบิน การขนส่งสินค้าทางอากาศ เป็นระยะเวลาการเรียนรู้ภาคทฤษฎี 3 ปีการศึกษา กับ 1 ภาคการศึกษา และฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 1 ภาคการศึกษา

ผลการสอบประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น คุนวุฒิวินาศีพระดับ 3 จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การสอบภาคทฤษฎี แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับอาชีวศึกษาสอบผ่านร้อยละ 69 และสอบไม่ผ่านร้อยละ 31 ซึ่งเท่ากับผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับปริญญาตรี การสอบสัมภาษณ์ ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับอาชีวศึกษาสอบผ่านร้อยละ 92 ไม่ผ่านร้อยละ 8 ต่างจากหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สอบผ่านร้อยละ 100 ในขณะที่การสอบปฏิบัติงานในสถานประกอบการจำลอง ผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับอาชีวศึกษาสอบผ่านร้อยละ 46 ไม่ผ่านร้อยละ 54 ต่างจากผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สอบผ่านร้อยละ 58 ไม่ผ่านร้อยละ 42

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าแม้รูปแบบการเรียนของหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา และหลักสูตรระดับปริญญาตรีของนักศึกษาสาขาธุรกิจการบินจะแตกต่างกันในด้านระยะเวลา และการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ผลการสอบประเมินฯ ภาคทฤษฎี อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 ของนักศึกษา 2 หลักสูตรไม่มีความแตกต่างกัน แต่ผลการสอบสัมภาษณ์ และการสอบปฏิบัติในสถานประกอบการจำลองของผู้เข้ารับการประเมินฯ จากหลักสูตรปริญญาตรีมีผู้สอบผ่านมากกว่า เมื่อเทียบเป็นร้อยละ พบว่าการสอบสัมภาษณ์ของผู้เข้ารับการสอบประเมินฯ ระดับปริญญาตรีสูงกว่าร้อยละ 8 การสอบปฏิบัติฯ สูงกว่าร้อยละ 12 ผลการวิจัยให้ข้อสังเกตว่า ระยะเวลาในการเรียนกับการฝึกงาน ไม่ส่งผลต่อความรู้ในการสอบภาคทฤษฎีของการสอบประเมินฯ มาตรฐานอาชีพ อาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ระดับ 3 แต่อาจส่งผลต่อทักษะ และความสามารถที่แสดงสมรรถนะของอาชีพพนักงานต้อนรับผู้โดยสารภาคพื้น ซึ่งระยะเวลาที่ต่างกันของทั้ง 2 หลักสูตร สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงรายวิชา ระยะเวลาของหลักสูตร ฝึกทักษะที่สอดคล้องกับวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน มีทักษะ ความสามารถตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การปรับปรุงหลักสูตรของสาขาธุรกิจการบิน อาจพิจารณาความเหมาะสมของระยะเวลา การศึกษาของหลักสูตร เนื้อหารายวิชาการเรียนการสอนเน้นภาคทฤษฎีที่จำเป็น กำหนดสมรรถนะที่นักศึกษาต้องมีทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ การทดสอบสมรรถนะของนักศึกษาว่าสามารถปฏิบัติได้จริง การฝึกงานในสถานประกอบการเพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ ทักษะไปปฏิบัติเพื่อการฝึกงานอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรฯ สามารถผลิตบุคลากรเข้าสู่อุตสาหกรรมการบินได้รวดเร็วและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

1.2 หลักสูตรฯ ควรเน้นความรู้ และทักษะในการปฏิบัติจริงในวิชาชีพ เนื่องจากอาชีพในธุรกิจการบินเป็นอาชีพที่ใช้ทักษะและความรู้เฉพาะทาง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติในการสร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาระดับสมรรถนะ หรือ Competency-Based Education (CBE) อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากหลากหลายสถาบันการศึกษา ทั้งหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา และหลักสูตรระดับปริญญาตรี เพื่อวิเคราะห์ผลการสอบประเมินจากกลุ่มตัวอย่างที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *เด็กรุ่นใหม่เรียนป.ตรีน้อยลง สถาบันการศึกษาตื่นปรับตัว*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2568, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/902052>
- มคอ.2. (2564). *หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาธุรกิจการบิน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- (2565). *ทำความเข้าใจการศึกษาฐานสมรรถนะ Competency-Based Education (CBE) คืออะไร?*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2568, จาก <https://www.4lifelonglearning.org/competency-based-education>
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2563). *มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพการบิน สาขาบริการภาคพื้นและสนับสนุนการบินภาคพื้นในอาคาร (Revised Edition)*. กรุงเทพฯ: สิ่งพิมพ์สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ.
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2566). *มหาวิทยาลัยไทยเจอปัญหาขาดคนเรียน ผู้เชี่ยวชาญชี้อัตราเกิดต่ำเป็นเหตุ*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2568, จาก <https://www.infoquest.co.th/2023/313112>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาเฉพาะด้าน สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ